

Conceptjaarverslag 2015 KNVWS werkgroep Maan en Planeten

Zoals gebruikelijk werden ook dit jaar voornamelijk de grote planeten en de Maan door verschillende werkgroepleden actief waargenomen en fotografisch vastgelegd. Bijzonder waren dit jaar de opnames van onderlinge bedekkingen van de Galileïsche maantjes van Jupiter. De opnames werden voornamelijk met behulp van moderne webcams verkregen. Onze werkgroep kent echter ook nog steeds enkele fervente tekenaars, die prachtige schetsen van bijvoorbeeld de Maan en Jupiter weten te maken.

De **voor- en najaarsbijeenkomsten** van onze werkgroep bieden de gelegenheid tot directe persoonlijke ontmoetingen met medeleden en tot het verspreiden van relevante astronomische en technische informatie en nieuwtjes naar alle werkgroepsleden.

De **voorjaarsbijeenkomst** werd gehouden op 23 mei bij de Sterrenwacht Halley te Heesch en werd door 21 leden en 2 gasten bezocht.

De eerste lezing van deze dag, over ghost images in telescopen, werd verzorgd door Harrie Rutten. Met name de spiegelende oppervlakken en de hoge gevoeligheid van de huidige opnamechips blijken hiervan de oorzaak. Het rekenen aan ghosting in optische ontwerpen vergt enorm veel rekenkracht.

Daarna presenteerde Jan Adelaar de ingezonden waarneemresultaten. Er waren veel opnames van Jupiter ingestuurd, al dan niet met overgangen van de Galileïsche maantjes. Verder liet Jan een aantal hoge-resolutie opnames van kraters op de Maan zien. Conrad van Ruissen had een groot aantal tekeningen van Jupiter ingestuurd.

Toen was de beurt aan John Sussenbach. Hij hield een verhaal over wederzijdse bedekkingen en verduisteringen van Jupitermanen. De Aarde en de Zon bewegen elke 5,93 jaar door het equatoriale vlak van de Galileïsche Jupitermanen, waardoor dan de kans dat deze elkaar bedekken of verduisteren, groter is. Ondanks slechte seeing blijkt het met 14" SCT's en de huidige webcams toch mogelijk te zijn om scherpe opnames te produceren van deze 1 à 1,5 boogseconde kleine objecten.

Na de middagpauze verzorgde Harrie Rutten zijn tweede lezing van deze dag. Die ging over atmosferische dispersie correctors (ADC's). De breking van licht door de aardse atmosfeer is verschillend voor de rode, groene en blauwe component. Dit leidt tot kleurrandjes rond en onscherpte van objecten. Met een ADC (bestaande uit twee prisma's die t.o.v. elkaar gedraaid kunnen worden) kan dit grotendeels teniet gedaan worden.

Daarna vertelde Hans Goertz over het archief van waarnemingen gedaan door leden van de werkgroep Maan en Planeten tussen 1994 en 2004. Dit bestaat voornamelijk uit een groot aantal tekeningen van Mars, Jupiter en Saturnus, met als duidelijk hoogtepunt de inslag van de komeet Shoemaker-Levy 9 op Jupiter in juli 1994. Hij eindigde zijn verhaal met de vraag wat er met het archief moet gebeuren om dit voor het nageslacht te bewaren.

Na de theepauze gaf Marcel-Jan Krijgsman, zoals gewoonlijk, een uitgebreid overzicht van recente ontwikkelingen op het gebied van de ruimtevaart binnen ons zonnestelsel. Diverse missies, satellieten, rovers en waarnemingen m.b.t. Mercurius, Venus, Mars, Jupiter, Saturnus en de Maan passeerden de revue.

Aansluitend aan de voorjaarsbijeenkomst werd de jaarlijkse **Algemene Ledenvergadering** gehouden. Naast de gebruikelijke agendapunten werd Bert Bogchelman met algemene stemmen herkozen als bestuurslid en ging de vergadering akkoord met een verhoging van de

contributie met € 10,- per 1-1-2016 indien een lid ons clubblad Mercurius op papier wenst te blijven ontvangen.

De **najaarsbijeenkomst** werd op 12 december gehouden bij de Sterrenwacht Midden-Nederland te Amersfoort en werd door 28 leden en 3 gasten bezocht.

Hans van der Meer vertelde over de diverse aspecten die een rol spelen bij het ontstaan en fotograferen van Zons- en Maansverduisteringen. Hij ging daarbij uitgebreid in op de diverse reeksen m.b.t Maansverduisteringen.

Daarna presenteerde Henk de Bruin (meteoroloog) een moeilijke lezing over scintillaties en grenslagen in onze atmosfeer en de invloed daarvan op het beeld van een telescoop.

Na de middagpauze presenteerde waarnemleider Jan Adelaar een overzicht van de ingezonden waarnemresultaten. Afgelopen halfjaar was Jupiter minder interessant. Vandaar dat de aandacht vooral was uitgegaan naar Saturnus, Uranus (verheldering van de Noordpool), Neptunus (heldere vlek), de Maan (tekeningen en Maansverduistering) en diverse samenstanden.

Hierna gaf Jan van Gastel een lezing over zijn Newton-telescoop voor het waarnemen van Maan en planeten (50 cm F/3,6). Hij behandelde daarbij ook diverse factoren die een belangrijke rol spelen bij het ontwerpen van een telescoop en bij het waarnemen zelf.

Na de theepauze presenteerde Robert de Jong de resultaten van de Rosettamissie t/m december 2015. Hierbij ging hij zeer uitgebreid in op de waargenomen structuren op komeet 67P Churyumov-Gerasimenko en op de vraag of het water in de oceanen op Aarde afkomstig is van kometen.

Zoals gewoonlijk verzorgde Marcel-Jan Krijgsman de laatste lezing van de dag met als onderwerp de recente ontwikkelingen in het onderzoek van ons zonnestelsel.

Op 25 september werd bij de Sterrenwacht Halley te Heesch door het bestuur en enkele leden een **brainstormsessie** gehouden over de mogelijkheden om het ledental en de betrokkenheid van onze leden bij de activiteiten van de werkgroep te vergroten.

Dankzij onze nieuwe hoofdredacteur Edwin van Schijndel verscheen dit jaar een extra dikke uitgave van ons clubblad **Mercurius**. Die werd als proef ook in digitale vorm aan de leden aangeboden.

Eind november werd Marcel-Jan Krijgsman bereid gevonden om de **PR-functie** van onze werkgroep over te nemen van Emiel Veldhuis. Emiel blijft wel nog de functie van assistent-waarnemleider vervullen.

Onze **website**: <http://www.maanenplaneten.nl/> blijft een belangrijk communicatie- en informatiemiddel naar de leden toe. Webmaster Bob Hogeveen zorgt ervoor dat verenigingsinformatie evenals opnames en tekeningen van waarnemingen door leden snel op de website zichtbaar worden.

Onze werkgroep heeft sinds 2013 een **Facebook** pagina. Eind 2015 maakten 33 leden en 66 niet-leden daar regelmatig gebruik van om nieuwtjes en eigen opnames te posten en met elkaar te delen.

Verder is er nog, speciaal voor onze leden, het **Yahoo-discussieforum**:
<http://tech.groups.yahoo.com/group/maanenplaneten/>.

In 2015 kwam het **bestuur** twee keer (op 12 april en 29 november) bijeen voor een bestuursvergadering .

Op 1 januari 2015 telde de vereniging 134 **leden** en op 31 december 2015 waren er dat 94. Deze terugloop is voornamelijk het gevolg van het royeren van een groot aantal leden omdat zij jarenlang en na diverse aanmaningen hun contributie niet hadden voldaan.

Huub Willems
secretaris

Nieuwstadt, 29 april 2016